

П. Марозава

АДМЕТНАСЦІ ПЕРАКЛАДУ КУЛЬТУРОНІМАЎ У ТВОРАХ ДУ ФУ НА БЕЛАРУСКУЮ МОВУ

У апошнія гады ў Беларусі назіраецца павышаная зацікаўленасць у развіцці міжкультурных сувязей з Кітайскай Народнай Рэспублікай, што абумоўлівае актуальнасць даследаванняў у галіне перакладу мастацкай літаратуры, якая адыгрывае важную ролю ва ўмацаванні міжнацыянальнага дыялогу.

Мэтай даследавання з'яўляецца выяўленне асаблівасцей перадачы культуронімаў пры перакладзе кітайскіх паэтычных тэкстаў на беларускую мову, вызначэнне праблем захавання семантыкі дадзеных моўных адзінак пры перакладзе. Пад *культуронімамі*, згодна з даследчыкам В. У. Кабакчы, мы разумеем моўныя адзінкі, якія выступаюць у якасці элементаў абазначэння сусветнай культуры.

У якасці матэрыялу даследавання абраны арыгінал цыклу вершаў Ду Фу «Восем стансаў пра восень» і яго пераклад на беларускую мову, выкананы беларускім паэтам М. Мятліцкім. Пры аналізе арыгінальнага твора і яго перакладу адабраны 30 культуронімаў і вызначаны наступныя прыёмы іх перадачы на беларускую мову:

1) калькіраванне – 46 % культуронімаў: напр., “北斗” – “Паўночны Коўш”.

2) “瑶池” — “стаў Яшмавы”, “锦缆牙樯” – “вожжы парчовыя, мачтаў клыкі”.

3) транскрыпцыя – 24 % культуронімаў: напр., “蓬莱” – “Пэнлай”, “仙” – “сяні”, “承露” – “Чэнлу”.

4) кампенсцыя – 23 % культуронімаў: напр., “砧” – “пранік”, “笳” – “жалейка”, “弈棋” – “шахматы”.

5) генералізацыя – перакладзены 7 % культуронімаў: напр., “凤凰” – “птушка”, “菰米” – “рыс”.

Аналіз тэкстаў паказаў, што лексічнае значэнне 63 % культуронімаў пры перакладзе згубілася цалкам або часткова, што істотна паўплывала на ўспрыманне твора беларускамоўнымі чытачамі. Пры перадачы культурна-маркіраванай лексікі кітайскай мовы на беларускую мову могуць і павінны выкарыстоўвацца розныя перакладчыцкія прыёмы. Нягледзячы на частату выкарыстання метадаў калькіравання і транскрыпцыі падобная перадача культуронімаў часта прыводзіць да пазбаўлення перакладу культурна-гістарычнага кантэксту, а метады кампенсцыі можа быць рэалізаваны ў рэдкіх выпадках.

Такім чынам, пры перакладзе культурна-маркіраваных моўных адзінак, якія немагчыма перадаць з захаваннем зыходнага сэнсу, рэкамендуецца выкарыстоўваць пазатэкставы тлумачальны каментарый, які дапаможа аўдыторыі як зразумець сэнс пэўнага твора, так і глыбей пазнаёміцца з кітайскай культурай і гісторыяй праз прыгожае мастацтва слова.